

HADTÖRTÉNELMI OKMÁNYTÁR.

ADATOK AZ EPERJESI ÁGYÚÖNTŐHÁZ ÉS PUSKAPORMALOM KÖZÉPKORI TÖRTÉNETÉHEZ.

(Második közlemény.)

1453.

DOMINICA Quasimodo etc. —
Item Philipp buxmeyster vor
hawsezins fl.
III.

(U. o. 120. l.)

Dominica Exaudi Domine. —
Item Paul mwlner buxin antezu-
scheften den. XI.

Dominica Trinitatis benedicta. —
Item von II buxin Thwzel Ja-
nusch den. LXI.

(U. o. 121. l.)

Fülöp «buxmeyster» ez évi fizetése 14¹/₂ frt.

1453.

Quasimodo vasárnapján (ápri-
lis 16.). — Ugyancsak Fülöp ágyú-
mesternek házbérre — 3 frt.

Exaudi Domine vasárnapján
(május 21.). — Ugyancsak Pál
molnárnak lőfegyverek beágyazá-
sáért — 12 den.

Szent Háromság vasárnapján
(június 4.). — Ugyancsak Thuzel
Jánosnak kétlőfegyverért — 61 den.

1454.

Dominica adorate Deum. —
Item *Cristan* buxmeyster den.
IXX c.

Keresztély az új «buxmeyster»
át hetenként 120 dénárt kap. (U.

1454.

Adorate Deum vasárnapján (ja-
nuár 27.). — Ugyancsak *Keresz-
tély* puskaművesnek — 120 den.

ebben az esztendőben 12 héten
o. 130. és kk. II.)

Dominica Salus populi ego sum. — Item vor bir in das *gysghaws* den. XII.

(U. o. 141. lap.)

Dominica ad te levavi animam etc. — Item vor Vrban eyn pyschczal den. LXXV.

(U. o. 142. lap.)

Dominica memento nostri domine. — Item Zedlaczko vor pulwer und eyn buxe den. III c.

Salus populi ego sum vasárnapján (október 20.). — Ugyancsak az *öntőházba* sörért — 12 den.

Ad te levavi animam stb. vasárnapján (december 1.). — Ugyancsak Orbánnak egy pisztolyért — 75 den.

Memento nostri Domine vasárnapján (december 22.) — Ugyancsak Zedlaczkonak puskaporért és egy lőfegyverért — 300 den.

1455.

Dominica circumdederunt me. — Item dem Buxmeyster den. XXV.

Dominica esto michi in Deum. — Item *Augustino* buxmeyster den. XXV.

Ágoston «buxmeyster» kap összesen ebben az évben 515 dénárt. (U. o. 147—151. lap.)

1455.

Circumdederunt me vasárnapján (február 2.). — Ugyancsak a puskamesternek — 26 den.

Esto michi in Deum vasárnapján (február 16.). — Ugyancsak *Ágoston* puskamesternek — 25 den.

1463.

Dominica da pacem Domine.

Item Meyster Hannus und Jorg kangisser von den Buxen und glocken fl. XXII¹ z.

(Eperjes város számadáskönyve,

1463.

Da pacem Domine vasárnapján (október 2.).

Ugyancsak János mester és György kannöntő az ágyúk és harangok öntéséért — 22½ frt.

339. levélt. szám. 1. lap.)

1464.

Dominica Oculi mei.

Item Johannes kangisser von den buxin fl. III.

(U. o. 7. l.)

1464.

Oculi mei vasárnapján (márczius 4.).

Ugyancsak János kannöntő az ágyúkért — 3 frt.

Dominica Deus in adiutorium.

Item Jorg kangisser an den glokin und buxin fl. II.

(U. o. 11. l.)

Dominica da pacem Domine.

Item Niclos Mwlner dy Buxe in czu fassin fl. $\frac{1}{2}$.

(U. o. 13. l.)

Dominica infra octavam Omnium Sanctorum.

Item vor kupper eyn alder morser fl. $\frac{1}{2}$ ort $\frac{1}{2}$.

Dominica memento nostri Domine.

Item vor fünff slos off tŵrin und bŵxin ort 1.

(U. o. 14. l.)

Deus in adiutorium vasárnapján (augusztus 12.).

Ugyancsak György kannöntőnek, a ki a harangok és ágyúk körül dolgozott — 2 frt.

Da pacem Domine vasárnapján (szeptember 23.).

Ugyancsak Miklós molnárnak a lőfegyver beágyazásáért — $\frac{1}{2}$ frt.

Mindszentek nyolczadán belüli vasárnapon (november 4.).

Ugyancsak egy öreg mozsár rézanyagáért $\frac{1}{2}$ frt és $\frac{1}{2}$ ort.

Memento nostri Domine vasárnapján (december 23.).

Ugyancsak ajtóra és lőfegyverre való öt závarért — 1 ort.

1466.

Dominica Dominus illuminatio.

Item Gerger smyden vor arbeth czum *gyshaws* fl. I den. XX.

(Eperjes város számadáskönyve, 349. levélt. sz. 7. lap.)

Dominica in voluntate tua.

Item Bernhard bender vor *refin zw der forme* den. VIII.

(U. o. 10. lap.)

1466.

Dominus illuminatio vasárnapján (május 22.).

Ugyancsak Gergely kovácsnak az *öntőházban* végzett munkáért — 1 frt 20 den.

In voluntate tua vasárnapján (október 19.).

Ugyancsak Bernát bodnárnak a *formákhoz való pántokért* — 8 den.

1469.

Ebben az évben «Jorg kangisser buxmeyster» áll a város szolgálatában, a ki 12 héten át hetenként $\frac{1}{4}$ frtnyi fizetést kap.

(Eperjes város számadáskönyve, 365/a levéltári sz. 2—4. l.)

1469.

1497.

Sabbato ante Reminiscere.

Pro pixide ad vinum — — —
XXXVIII den.

(Eperjes város számadáskönyve, 598 a levéltári sz. 98. l.)

1497.

Reminiscere vasárnapja előtti
szombaton (február 18.).A borhoz (?) való lőfegyverért —
24 den.

1498.

Sabbato post assumptionis.

Pro pulveribus bombardarum
Thome Schreter — XLIII den.
(U. o. 122. l.)

1498.

Nagyboldogasszony utáni szom-
baton (augusztus 18.).Schreter Tamásnak ágyúkhöz
való puskaporért — 43 den.

1499.

In vigilia Trinitatis.

Pro una pixide optimi valoris —
den. LV.Ebben az évben máj. 18-án, továbbá máj. 25-től aug. 3-ig az
ágyukhoz való puskaporkészítőknek puskaporgyártásért kifizettek 6
frt 25 dénárt.(Aug. 3.) Laborantibus pulveres
pidixarum finalis solutio den.
LXXXXII $\frac{1}{2}$.Pro renovatione globorum pixi-
darum — den. III.In profesto Egidii Abbatis et
confessoris.Andree doleatori pro vasculis
pulverum den. XXI.Sabbato post Franciscis con-
fessoris.Pro una sera ad pixides —
den. III.

Sabbato post Galli confessoris.

1499.

Szent Háromság vasárnapjának
előestéjén (május 25.).Egy legjobb minőségű lőfegy-
verért — 55 den.A puskaporgyártóknak végleges
fizetés — 92 $\frac{1}{2}$ den.A lőfegyverek golyóinak kijaví-
tásáért — 3 den.Szent Egyed apát és hitvalló
előünnepén (augusztus 31.).András bodnárnak puskaporos
hordócskáért — 21 den.Ferencz hitvalló utáni szomba-
ton (október 15.).A lőfegyverekhez való kötélért —
3 den.Gál hitvalló utáni szombaton
(október 19.).

Pro clavis ad pixides — den. X.	A lőfegyverekhez való kulcs- (zár-)ért — 10 den.
In vigilia conceptionis Marie.	Mária fogantatása előestéjén (de- cember 7.).
Magistro pixidarum den. XVIII. Sabbato post Lucie virginis.	A puskamesternek — 18 den. Lucza szűz utáni szombaton (december 14.).
Johanni pixidario <i>pro una cam- para</i> — den III c. (U. o. 147-154. és 156. ll.)	János ágyúmasternek <i>egy ha- rangért</i> — 300 den.

1500.

Sabbato, ipso die conversionis S. Pauli. Pixidario Johanni — den. 1 c (=100). In vigilia Appolonie Virginis. Magistro Johanni pixidario — den. 1 c (=100). Mensatori <i>pro forma pixidum</i> — den. X. In die festo Petri Cathedra. Pro una pixide — den. L. Sabbato post Ascensionis Cristi. <i>Suflatoribus ad fusionem pixi- dis</i> — den. IX. Sabbato ante Margarethe vir- ginis. Johanni pixidario super funda- tione pixidis den. I c (=100) prius tulit den. II c (=200). Sabbato ante Elizabet vidue. Pixidario accomodati sunt — den. L. (U. o. 164., 165., 169., 171., 176. ll.)

1500.

Szombaton azaz Szent Pál for- dulása napján (január 25.). János puskamesternek — 100 dénár. Apollonia szűz előestéjén (feb- ruár 8.). János puskamesternek — 100 dénár. Az asztalosnak <i>lőfegyver for- máékért</i> — 10 den. Szent Péter széke napján (feb- ruár 22.). Egy lőfegyverért — 50 den. Áldozósütőtörök utáni szomba- ton (május 30.). <i>Az ágyúöntésnél fujtatóknak</i> — 9 den. Margit szűz előtti szombaton (július 11.). János ágyúmasternek ágyúön- tésért — 100 den., már előbb ka- pott — 200 dénárt. Erzsébet nap előtti szombaton (november 14.). Az ágyúmasternek adatott — 50 den.
--

1504.

Ante Oculi mei semper ad Dominum.

Doleatori pro reformatione vasorum ad pulveres den. VIII.

(U. o. 247. l.)

1505.

Domine ne longe facias auxilium etc.

Magistro Johanni pro purgatione certarum pixidium den. I c (=100).

Sabbato post Viti et Modesti.

Mensatori pro manubriis pixidarum — den. XII.

In profesto Sancta Margarethe.

Duobus pixidariis den. II c.

(U. o. 267., 270., 271., 273., 274. ll.)

1505 július 12-ikétől december 20-ig János puskamester kap összesen 400 dénárt.

1506.

Sabbato post Thiburcii alleluia.

Pro duodecim pixidibus barbatis et XV c (=1500) *ferreis globulis* et VI cuspidibus summa facit den. XI c (=1100).

Sabbato post Sophie vidue.

Magistro Johanni pixidario pro lignis den. VI.

In vigilia pentecosten exposita.

1504.

Oculi mei semper ad Dominum vasárnap előtt (márcz. 10. előtt).

A bodnárnak a puskaporos hordók javításáért — 8 den.

1505.

Domine ne longe facias auxilium stb., azaz virágvasárnapján (márczius 16.).

János mesternek bizonyos lőfegyverek megtisztításáért — 100 dénár.

Vitus és Modestus utáni szombaton (június 21.).

Az asztalosnak a lőfegyverek nyeléért (agyáért) — 12 den.

Szent Margit előestéjén (júl. 12.).

Két puskásnak — 200 den.

1506.

Tiborc (alleluja, mert húsvét harmadnapja volt) utáni szombaton (április 18.).

Tizenkét szakállas puskáért és 1500 *vasgolyóért* és hat lándsáért összesen 1100 den.

Zsófia utáni szombaton (május 16.).

János ágyúmesternek fákért — 6 den.

Pünkösöd előestéjén kifizettetett (május 30.).

Magistro Johanni pixidario pro
lignis den. XXVIII¹ z.

Sabbato post Dionisii confessoris.

Pro una pixide *manuali* den. XX.
(U. o. 287., 288., 291. ll.)

János puskamesternek fákért --
28¹ z den.

Dénes hitvalló utáni szombaton
(október 10.).

Egy *kézi* lőfegyverért -- 20 den.

1509.

Die saturni post Viti et Modesti.

Pro una tunella ad retentionem
pulverum den. IIII.

In profesto dive Magdalene.

Sagittariis in subsidium ut cum
pixidibus manualibus se usita-
rent -- den. L.

Sabbato post Laurentii martiris.

Pixidariis pro mundatione pixi-
darum civitatis den. L.

Die saturni ante Elizabet vidue.

Pro una pixide *manuali* den.
XLIII.

Ambrosio dyack ad rationem
pulverum den. L.

(U. o. 81., 82., 83., 86. l.)

1509.

Vitus és Modestus utáni szom-
baton (június 16.).

Puskaportartónak való hor-
dóért -- 4 den.

Magdolna nap előünnepén (jú-
lius 21.).

Az ijjászoknak segélyképen, hogy
a *kézi lőfegyverekkel való* bánásban
magukat gyakorolják -- 50 den.

Lőrincz vértanú utáni szomba-
ton (augusztus 11.).

A puskásoknak a város lőfegy-
verei tisztításaért -- 50 den.

Erzsébet nap előtti szombaton
(november 17.).

Egy *kézi* lőfegyverért -- 43 den.

Ambrus deáknak puskapor fejé-
ben -- 50 den.

1510.

Ebben az évben részint Monkos Jánosnak, részint Gál trombitás-
nak kifizettek február 2-ától november 5-ig 1355¹ z dénárt és no-
vember 9-én egy lőfegyverért 3 dénárt.

(U. o. 34., 35., 36., 39., 40., 41. ll.)

1511.

In dive Lucie virginis et mar-
tiris.

1511.

Lucza szűz és vértanú napján
(december 13.).

Pro uno *mortario ad contritionem pulverum* den L. minus obolo.

(U. o. 63. l.)

1515.

Die solutionis post exaltationis S. Crucis.

Johanni pixidario ad rationem mortarii fl. 1.

Sabbatoante Dionissi confessoris.

Magistro Johanni ad rationem mortarii fl. I. In hoc iterum fl. II.

Die solutionis post Luce evangeliste.

Pro una pixide manuali cum suis pertinentiis fl. I.

Die festo conceptionis Marie virginis.

Pro septem pixidibus manualibus fl. IX.

Ugyanezen évben szept. 1-én és decz. 22-én kifizettek Zettek János ágyúmesternek 1¹/₂ frtot.

(Eperjes város levéltára 890 a, 16., 17., 18., 22., 23. ll.)

1516.

Ezen évben három ízben (márczius 1., okt. 11. és decz. 20.) kap János puskamester összesen 1 frt 75 dénárt. Puskaporért (kézi és szakállas puskákhoz) kiadnak összesen 16 frt 84 dénárt. Egy talentum puskapor ez évben 14 dénárba kerül.

Die solutionis ante conductum Pasce.

Pro quingentis globulis ad pixidum fl. II den. X.

Sabbato ante divi Thibureii.

Egy a puskapor töréséhez való mozsárért — 50 den., levonva egy obulust.

1515.

Szent kereszt felmagasztalása utáni fizetőnapon (szept. 15.).

János ágyúmesternek a mozsár fejében — 1 frt.

Dénes hitvalló előtti szombaton (október 6.).

János ágyúmesternek a mozsár fejében — 1 frt. — Ezért újólá — 2 frt.

Lukács evangelista utáni fizetőnapon (október 20.).

Egy tartozékaival együtt megvett kézi lőfegyverért — 1 frt.

Boldogasszony fogantatása ünnepe (deczember 8.).

Két kézi lőfegyverért — 9 frt.

1516.

Fehér vasárnap előtti fizetőnapon (márczius 29.).

A lőfegyverekhez való 500 golyóért — 2 frt 10 den.

Tiborez előtti szombaton (április 12.).

Pro laminibus ferri ad reformationem pixidum fl. I den. XV.

Die solutionis post Valeriani martiris.

Pro vasculo ad retentionem pulverum den. VI.

Sabbato ante rogationum alleluja.

Civitatis fabro ad rationem, quos solvit cum pixide fl. I den. XXV.

Pro duabus pixidibus et globulis fl. VIII.

In vigilia Pentecostes exposita.

Pro una pixide ad rotalium den. V.

In die sancte Petronelle virginis.

Pro una pixide barbata *ad novum modum* — fl. IIII.

Sabbato post beati Barnabe apostoli.

Pro una pixide barbata fl. ¹ 2.

Pro uno libro artis militae den. LXXV.

In profesto dive Margarethe virginis.

Fabro pro pertinentiis reformatis ad pixides — fl. I den. LXXV.

In vigilia beati Andree apostoli.

Pro quatuor manualibus pixidibus cum suis pertinentiis fl. IIII minus orthone.

Fabro civitatis pro introlegatione unius pixidis fl. II.

Vaslemezekért a lőfegyverek javításához — 1 frt 15 den.

Valerian vértanú utáni fizetőnapon (április 19.).

Puskaporos hordócskáért — 6 dénár.

Keresztjárom vasárnapelőtti szombaton (április 26.).

A város kovácsának a lőfegyverrel járó költségei fejében — 1 frt 25 den.

Két lőfegyverért és golyókért — 8 frt.

Pünkösöd előestéjén (május 10.) kifizettetett.

Egy lőfegyverért — 5 den.

Szent Petronella szűz napján (május 31.).

Egy *az új mód* szerinti szakállas lőfegyverért — 4 frt.

Barnabás apostol utáni szombaton (június 14.).

Egy szakállas lőfegyverért — ¹ 2 frt.

Egy a katonai tudományt tárgyaló könyvért — 75 den.

Margit szűz előünnepén (júl. 12.).

A kovácsnak a lőfegyverek tartozékainak javításáért — 1 frt 75 den.

András apostol előestéjén (november 29.).

Négy kézi lőfegyverért és tartozékaiért — 3 frt, — levonva egy orth.-ot.

A város kovácsának egy lőfegyver beagyazásáért — 2 frt.

Curri ferro pro reformatione cur-
rus ad pixidem den. LXIII.

Circa rationem infranotata ex-
posita sunt.

Tubicinatori Gallo pro duabus
pixidibus manualibus fl. 1 den.
LXXV. (U. o. 32—44. ll.)

1517.

Sabbato ante dominicam Remi-
niscere.

Pro sulphure empto ad usum
civitatis fl. III.

In vigilia sancti Laurentii ex-
posita.

Pro duabus pixidibus barbatis
in arietibus fl. VII.

Sabbato ante exaltationis bene-
dictae Crucis.

Pro una pixide manuali cum
suis pertinentiis fl. 1.

Die saturni ante Galli con-
fessoris.

Pixidario novello pro pulveri-
bus pixidum manualium fl. II.

Sabbato ante Luce evangeliste.

Pro duabus pixidibus emptis fl.
VII minus ortone.

Pixidariis in propinatum datis
fl. II¹/₂ den. II.

Pro una pixide manuali fl. I.

Die solutionis ante Simonis et
Jude.

Pro uno ¹/₂ *centenario* pulve-
rum Barbarum fl. VI.

Sabbato ante Martini episcopi.

A bodnárnak a lőfegyverhez
való kocsi megjavításáért — 64 den.

Az évváró számadások idején a
lent feljegyzett kiadás tétetett.

Gál trombitásnak két kézi lő-
fegyverért — 1 frt 75 dénár.

1517.

Reminiscere vasárnap előtti
szombaton (márczius 7.).

Kénvásárlásért a város haszná-
latára — 4 frt.

Szent Lőrincz előestéjén kifizet-
tetett (augusztus 9.).

Két faltörő szakállas lőfegy-
verért — 7 frt.

Szent kereszt felmagasztalása
előtti szombaton (szept. 12.).

Egy kézi lőfegyverért és tarto-
zékaiért — 1 frt.

Gál hitvalló ünnepe előtti szom-
baton.

Az új puskaművesnek kézi lő-
fegyverekhez való puskaporért —
2 frt.

Lukács evangelista ünnepe előtti
szombaton (október 17.).

Két vásárolt lőfegyverért
7 frt, levonva egy ortot.

A puskaműveseknek itatra ada-
tott — 2¹/₂ frt 2 dénár.

Egy kézi lőfegyverért — 1 frt.

Simon és Juda előtti fizető-
napon (október 24.).

Szakállas lőfegyverhez való fél-
mázsa puskaporért — 6 frt.

Márton püspök ünnepe előtti
szombaton (november 7.).

Johanni pixidario ad rationem fl. $1\frac{1}{2}$.

In vigilia divi Andree apostoli.

Pro novem pixidibus barbatis ad novum modum et quatuor manualibus pro civitate emptis fl. XXXII den. XXV.

Pro pixide manuali empta den. XXV.

Pro triginta quatuor talentis pulverum pixidum manualium fl. III den. XXV.

In die divi Johannis ewangeliste.

Pro pulveribus pixidum manualium fl. III den. XXV.

In die divi Johannis ewangeliste etc.

Pro quatuor millibus globorum ad pixides barbarum fl. IX.

János puskamesternek és Gál trombitásnak ebben az évben puska-
porért kifizettek összesen 3 frt 71 dénárt.

(U. o. 52., 56., 57-62., 65. ll.)

János puskaművesnek járandósága — $1\frac{1}{2}$ frt.

András apostol előestéjén (november 29.).

Kilencz, az új módszer szerint készített szakállas s a város számára vásárolt négy kézi lőfegyverért — 32 frt 25 den.

Egy kézi lőfegyver vásárlása — 25 den.

Harmincznégyszáz talentum kézi lőfegyverhez való puska-
porért — 4 frt 25 den.

János ewangelista napján (december 27.).

Kézi lőfegyverekhez való puska-
porért — 3 frt 25 den.

János ewangelista napján stb. (december 27.).

Szakállas puskákhoz való négy-
ezer golyóért — 9 frt.

1518.

Sabbato ante Crucis exaltationis (helyesen: inventionis).

Pro plumbo ad pixides manualium den. IIII¹ 2.

In vigilia individue trinitatis.

Pro pulveribus pixidarum manualium emptis fl. III den. XXXVII¹ 2.

Die saturni ante Nativitatis Marie.

Pro pulveribus ad usum civitatis den. IIII.

1518.

Kereszt feltalálása előtti szombaton (május 1.).

A kézi lőfegyverekhez való ólomért — $4\frac{1}{2}$ den.

Az oszthatatlan Szent Háromság előestéjén (május 29.).

A kézi lőfegyverekhez vásárolt puska-
porért — 4 frt 37 $\frac{1}{2}$ den.

Kisasszony napja előtti szombaton (szeptember 4.).

A város használatára való puska-
porért — 4 den.

Ante exaltationis Sancte Crucis
etc.

Pro pulveribus pixidum ma-
nualium fl. II den. XXIII.

Tempore solutionis ante Mathei
apostoli.

Pro melioratione unius pixidis
barbatorum den. X.

Sabbato post Simonis et Jude
apostolorum.

Sagittariis in subsidium ad sa-
gittandum ex pixidibus barbatis
fl. I.

In die divi præsulis Briccii.

Pro una pixide ad rotalium
den. IIII.

Magistris pixidum de Nova Villa
(= Igló) ob reformationem certarum
pixidum manualium vel potius
barbatarum fl. IIII.

Marie presentationis in templum.

Szent kereszt felmagasztalása
előtt stb. (valószínűleg szept. 11.).

Kézi lőfegyverekhez való puska-
porért -- 2 frt 24 den.

Máté apostol ünnepe előtti fizető-
napon (szeptember 18.).

Egy szakállas puskának' meg-
javításáért -- 10 den.

Simon és Juda apostolok utáni
szombaton (október 30.).

Az ijjászoknak a szakállas lő-
fegyverekkel való lövés (megtanu-
lására) segélyül -- 1 frt.

Bereczk püspök napján (novem-
ber 13.).

Egy lőfegyverért -- 4 den.

Az iglói tűzmesternek bizonyos
kézi vagy inkább szakállas puska
javításáért -- 4 frt.

Boldog Asszony bemutatása nap-
ján (november 21.).

DR. IVÁNYI BÉLA.